

Substantiv

Hanna Hägerland

Innehåll

Vad är substantiv?	2
Substantivens ordlista	3
Ringa in substantiv	4
Substantiv i bestämd form singular	5
Substantiv i bestämd och obestämd form singular	6
Skriv bestämd form	7
Fyll i rätt form	7
Ändra meningarna till bestämd form	8
Substantivets olika former	9
Använd lexikon!	10
Hur böjs substantiv?	11
Substantiv i plural (många)	13
Plural - grupp 1	14
Plural - grupp 2	15
Plural - grupp 3	16
Plural - grupp 4	17
Plural - grupp 5	18
Skriv i fyra former	19
Vilka substantiv ser du? (kök)	21
Skriv om ditt kök	22
Vilka substantiv ser du? (vardagsrum)	23
Skriv om ditt vardagsrum	24
Vilka substantiv ser du? (badrum)	25
Skriv om ditt badrum	26
Han, hon, den eller det	27
De	29
Genitiv	30
Ordlista på svåra ord	31
Facit	33

Vad är substantiv?

Substantiv är namn på saker.

Exempel:

bok träd skola buss

Framför substantiv i obestämd form kan man sätta *en* eller *ett*.

Exempel:

en bok *ett* träd *en* skola *en* buss

Exempel:

På bordet låg *en* bok.

Framför skolan stod *ett* träd.

En och ett

Regler:

90 % är en-ord

10 % är ett-ord

Substantivens ordlista

Singular: *en och ett eller ensam*

Plural: *många*

Bestämd form: *när man vet vilken sak eller person det handlar om*

Obestämd form: *när man presenterar en sak eller person för första gången*

Form: *olika böjningar av ord kallas för former inom grammatiken*

Utrum: *substantiv som man kan sätta **en** framför*

Neutrum: *substantiv som man kan sätta **ett** framför*

Genus: *ägande, någon äger en sak*

Deklinationer: *olika sätt att böja substantiv*

Böjning: *orden ändras i olika former*

Ändelse: *den del av ordet som finns i slutet och som ändras i olika former*

Ringa in alla substantiv

bok protesterar leker cykel flickor Ipad
tråd springer bussar skola skolka
spelar bord stol ställer mamma ringer
telefon barn jobbar leker väska sjunger
papper äter mat stor paket bestämmer
finns kommer röd plånbok grön pappa

Ringa in alla substantiv i texten

En flicka bodde med sin mamma och pappa i ett stort hus. Flickan hette Lisa och trivdes inte i det stora huset. Tidigare hade de bott i en lägenhet på tre rum och kök i ett hyreshus. I samma hus hade det funnits andra barn som flickan kunde leka med. Huset låg utanför staden och flickan kände sig ensam. Det fanns inga kompisar att leka med. Den enda gången flickan träffade andra barn var när hon var i skolan. Men hon hade börjat en ny skola och kände inte så många i sin nya klass.

Substantiv i bestämd form singular

Framför substantiv i singular obestämd form kan man sätta *en* eller *ett*. Substantiv i singular finns i bestämd och obestämd form. Singular i bestämd form har en ändelse. Ändelsen står i slutet av ordet, t ex boken*en*. Vi skriver substantiv i bestämd form när vi vet vilken bok eller vilket träd vi pratar om.

Exempel:

På bordet låg en bok. *Boken* handlade om grammatik.

Framför skolan stod ett träd. *Trädet* var gammalt.

Singular (en)

OBESTÄMD FORM		BESTÄMD FORM
EN-ORD (utrum)		
en katt	katt + en	katten
en stol	stol + en	stolen
ETT-ORD (neutrum)		
ett bord	bord + et	bordet
ett paket	paket + et	paketet

Substantiv i bestämd och obestämd form singular

Skriv en eller ett (använd lexikon)

Obestämd form

Bestämd form

___ bok

___ träd

___ skola

___ buss

___ katt

___ stol

___ bord

___ paket

___ barn

___ mamma

___ pappa

___ väska

___ telefon

___ papper

Skriv bestämd form

Exempel:

Jag har en cykel. Cykeln är grön.

- 1) Jag har en ny tröja. _____ är grön.
- 2) Jag har köpt en blomma. _____ luktar gott.
- 3) Jag bor i ett hus. _____ är litet.
- 4) Mannens granne hade en bil. _____ var gammal.
- 5) Han gick i en skola på landet. _____ var liten.
- 6) Får jag ta en apelsin? Ta _____ som ligger i skålen.

Fyll i rätt form

Exempel:

Conrad är morf till ett barn som är fem år. Det är en pojke som heter Gustav.

Kajsa är _____ till _____ som är tre år.

(mamma, barn)

Det är _____ som heter Emil. (pojke)

Pelle är _____ till _____ som är två. (pappa, barn) Det är

_____ som heter Eva. (flicka)

Ändra meningarna till bestämd form

Exempel:

En kille lekte på en gård.
Killen lekte på gården.

1. Kajsa köpte *en glass* i *en kiosk*.

2. *Ett* lekte på *en lekplats*.

3. *En bil* stod på *en parkering*.

4. *En familj* bodde i *en lägenhet*.

5. *En mamma* köpte *en resa*.

6. *En frukt* är bra till *mellanmål*.

7. *En bok* låg på *ett bord*.

Substantivets olika former

Substantivet har fyra olika former.

Två former i singular och två former i plural.

Substantiv i singular finns i bestämd och obestämd form.

Substantiv i plural finns i bestämd och obestämd form.

Singular

Obestämd form	Bestämd form
En flicka gick på vägen. Jag letar efter en bok.	Flickan heter Lisa. Boken ligger på bordet.

Plural

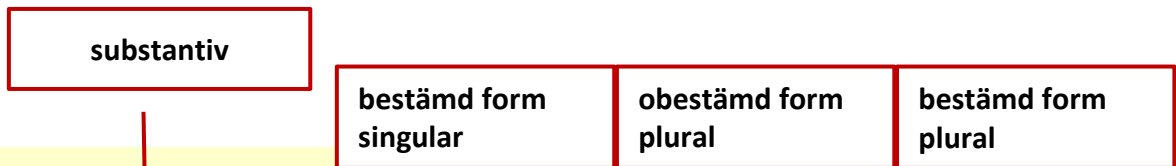
Obestämd form	Bestämd form
Det gick flickor på vägen. Jag letar efter böcker.	Flickorna var på väg till skolan. Böckerna står i bokhyllan.

Obestämd form använder man när man presenterar något för första gången.

Den bestämda formen använder man när den som lyssnar vet vilken person eller sak man talar om.

Använd lexikon!

När du vill veta hur ett substantiv böjs kan du ta hjälp av ett lexikon.

ändelse [²en:delse] LYSSNA subst.

<ändelsen, ändelser, ändelserna>

del i slutet av ett ord som läggs till grundformen, suffix

Ändelse slutar på -en i bestämd form. Då blir det en ändelse i obestämd form singular.

Sammansättningar:

- plural|ändelse
- ändelse|vokal

Exempel:

- ändelsen "-de" i "kastade"

Hur böjs substantivet?

- ☐ polis [pol'i:s] LYSSNA subst.
⟨polis, polisen, poliser⟩
ordningsmakt
Användning: kollektivt massord
شرطة (بوليس)
BILD SVENSKA / BILD ARABISKA

Singular obestämd form

Plural obestämd form

Singular bestämd form

Plural bestämd form

- ☐ kanin [kan'i:n] LYSSNA subst.
⟨kanin, kaninen, kaniner⟩
ett hardjur av släktet Oryctolagus
bakayle
BILD SVENSKA

Singular obestämd form

Plural obestämd form

Singular bestämd form

Plural bestämd form

☐ **bord** [bo:r_d] LYSSNA subst.

⟨bordet, bord, borden⟩

☐ en möbel som man kan äta vid och lägga saker på

BILD SVENSKA

Singular obestämd form

Plural obestämd form

Singular bestämd form

Plural bestämd form

☐ **skåp** [skå:p] LYSSNA subst.

⟨skåpet, skåp, skåpen⟩

☐ förvaringsmöbel med dörrar (och ofta hyllor)

BILD SVENSKA

Singular obestämd form

Plural obestämd form

Singular bestämd form

Plural bestämd form

Substantiv i plural (många)

Man delar in substantiv i fem olika grupper. Man bildar (=gör) plural på fem sätt i svenskan. Detta kallas deklinationer.

I de olika tabellerna kan du se hur man böjer de olika grupperna av substantiv. Att veta hur olika substantiv böjs är viktigt när man skriver.

Plural - deklination 1 (grupp)

-or använder man i obestämd form plural
-orna använder man i bestämd form plural

SINGULAR OBESTÄMD FORM		PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM		PLURAL BESTÄMD FORM
en penna	penn + or	pennor	pennan	penn + orna	pennorna
en flicka	flick + or	flickor	flickan	flick + orna	flickorna
en docka	dock + or	dockor	dockan	dock + orna	dockorna
en flaska	flask + or	flaskor	flaskan	flask + orna	flaskorna
en vara	var + or	varor	varan	var + orna	varorna
klocka	klock + or	klockor	klockan	klock + orna	klockorna

Exempel:

1. Det låg några pennor på bordet. Pennorna var blå.
2. Några flickor spelade fotboll. Alla flickorna hade gröna byxor.
3. Barnen lekte med dockor. Dockorna hade olika hårfärg.
4. På gatan hade någon slängt flaskor. Flaskorna var trasiga.
5. Varje dag kom nya varor till affären. Personalen ställde varorna på hyllorna.
6. Alla klockorna i rummet visade olika tid. Det var svårt att säga vilken av klockorna som gick rätt.

Plural - deklination 2 (grupp)

-ar använder man i obestämd form plural

-arna använder man i bestämd form plural

SINGULAR OBESTÄMD FORM		PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM		PLURAL BESTÄMD FORM
en båt	båt + ar	båtar	båten	båt + arna	båtarna
en bil	bil + ar	bilar	bilen	bil + arna	bilarna
en dörr	dörr + ar	dörrar	dörren	dörr + arna	dörrarna
en nyckel	nyckl + ar	nycklar	nyckeln	nyckl + arna	nycklarna
en säng	säng + ar	sängar	sängen	säng + arna	sängarna

Exempel:

1. Det låg båtar i hamnen. Båtarna hade legat där sedan i början av sommaren.
2. Det stod några bilar på parkeringen. En av bilarna hade punktering.
3. Huset hade två dörrar. En av dörrarna stod öppen.
4. Hanna hade många nycklar i fickan. Nycklarna gick till huset och bilen.
5. Det fanns fem sängar i huset. Tre av sängarna var barnens.

Plural - deklination 3 (grupp)

-er använder man i obestämd form plural

-erna använder man i bestämd form plural

SINGULAR OBESTÄMD FORM		PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM		PLURAL BESTÄMD FORM
en polis	polis + er	poliser	polisen	polis + erna	poliserna
en familj	familj + er	familjer	familjen	familj + erna	familjerna
en affär	affär + er	affärer	affären	affär + erna	affärerna
en sko	sko + r	skor	skon	sko + rna	skorna
en bok	böck + er	böcker	boken	böck + erna	böckerna
en bror	bröd + er	bröder	brodern	bröd + erna	bröderna

Exempel:

1. Poliser hade skickats ut för att kontrollera trafiken. Poliserna hade gula västar.
2. I huset bodde många familjer. Några av familjerna hade många barn.
3. På en gata i centrum låg många affärer. Affärerna hade öppet till 18.00.
4. En affär sålde skor. Skorna hade dålig kvalitet.
5. På biblioteket finns böcker. Böckerna står i bokstavsordning.
6. Två bröder bodde i ett hus. Bröderna brukade fiska tillsammans.

Plural - deklination 4 (grupp)

-n använder man i obestämd form plural

-na använder man i bestämd form plural

SINGULAR OBESTÄMD FORM		PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM		PLURAL BESTÄMD FORM
ett foto	foto + n	foton	fotot	foto + na	fotona
ett knä	knä + n	knän	knät	knä + na	knäna
ett äpple	äpple + n	äpplen	äpplet	äpple + na	äpplena
ett område	område + n	områden	området	område + na	områdena
ett häfte	häfte + n	häften	häftet	häfte + na	häftena

Exempel:

1. Några foton satt på väggen. På fotona kunde man se barn.
2. Ett barn hade ramlat och slagit i sina knän. Nu gjorde knäna ont.
3. Det växte många äpplen på träden. Äpplena var stora och röda.
4. Det finns många områden som är lugna och tysta. I de områdena kan man sova lugnt på natten.
5. En lärare delade ut många häften. Några elever hade svårt att få ner häftena i väskan.

Plural - deklination 5 (grupp)

- använder man i obestämd form plural
- en** använder man i bestämd form plural

SINGULAR OBESTÄMD FORM		PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM		PLURAL BESTÄMD FORM
ett barn	barn	barn	barnet	barn + en	barnen
ett hem	hem	hem	hemmet	hem + m + en	hemmen
ett rum	rum	rum	rummet	rum + m + en	rummen
ett hus	hus	hus	huset	hus + en	husen
ett tåg	tåg	tåg	tåget	tåg + en	tågen

Exempel:

1. Två barn lekte på gatan. Barnen spelade fotboll.
2. I en del hem är barnen trygga. De hemmen är de bästa för barn.
3. Lägenheten har tre rum. Rummen är stora och ljusa.
4. I området fanns många hus. Husen var vita.
5. Det går tåg från centrala Göteborg. Några av tågen går till Stockholm.

Skriv i fyra former

SINGULAR OBESTÄMD FORM	PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM	PLURAL BESTÄMD FORM
barn			
bok			
bord			
buss			
familj			
frukt			
glass			
gård			
katt			
kille			
kiosk			
lekplats			
lägenhet			
mamma			
mellanmål			

paket			
pappa			
papper			
resa			
skola			
stol			
telefon			
träd			
väska			

Skriv substantiv (kök)

Titta på bilden och skriv substantiv. Skriv dem i alla former.

SINGULAR OBESTÄMD FORM	PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM	PLURAL BESTÄMD FORM
ett kök	kök	köket	köken

Skriv om ditt kök

Exempel:

Mitt kök är litet, jag har ett matbord med fyra stolar och en kökssoffa. Där finns också ett köksskåp. I köksskåpet har jag kokböcker. Jag har vita köksluckor och på några är det glasdörrar. På golvet ligger två mattor. Mattorna är röda och vita.

Hur ser det ut i ditt kök? Vad har du för möbler? Hur är rummet möblerat?

Skriv substantiv (vardagsrum)

Titta på bilden och skriv substantiv. Skriv dem i alla former.

SINGULAR OBESTÄMD FORM	PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM	PLURAL BESTÄMD FORM
ett vardagsrum	vardagsrum	vardagsrummet	vardagsrummen

Skriv om ditt vardagsrum

Exempel:

Mitt vardagsrum är stort och ljust. Väggarna i vardagsrummet har vita tapeter och fönsterna är stora. Jag har en vit fåtölj, en grön siffa och en röd matta. Bordet i rummet är vitt. Jag vill inte ha gardiner. Gardinerna gör att det blir mörkare i rummet.

Hur ser det ut i ditt vardagsrum? Vad har du för möbler? Hur är rummet möblerat?

Skriv substantiv (badrum)

Titta på bilden och skriv substantiv. Skriv dem i alla former.

SINGULAR OBESTÄMD FORM	PLURAL OBESTÄMD FORM	SINGULAR BESTÄMD FORM	PLURAL BESTÄMD FORM
ett badrum	badrum	badrummet	badrummen

Skriv om ditt badrum

Exempel:

Mitt badrum litet med blå väggar. I badrummet finns ett handfat, en toastol och en dusch. På golvet ligger en grön matta och i ena hörnet står en våg.

Hur ser det ut i ditt badrum?

Han, hon, den eller det

När man fortsätter att tala om en person eller sak kan man byta ut substantivet mot han, hon, den eller det.

Du måste veta om det är neutrum (ett) eller utrum (en). Om du inte vet kan du slå upp i ett lexikon.

Exempel:

Var ligger pennan? (*på bordet*)

Den ligger på bordet.

1. Var står boken? (*i bokhyllan*)

2. Var finns brödet? (*i brödburken*)

3. Var bor katten? (*i det röda huset*)

4. Var står fåtöljen? (*i vardagsrummet*)

5. Var ligger båten? (*vid bryggan*)

6. Vilken färg har tröjan? *(blå)*

7. Var ligger hunden? *(under bordet)*

8. Vilken färg har himmelen? *(blå)*

9. Var finns maten? *(i kylskåpet)*

10. Var bor pojken? *(i det blå huset)*

11. Var är mannens fru? *(på jobbet)*

12. Vart går tåget? *(till Stockholm)*

13. Var står skåpet? *(i hallen)*

14. Var är min penna? *(på ditt skrivbord)*

De

När man fortsätter att tala om personer eller saker i plural kan man byta ut substantivet mot dem.

Exempel:

Var ligger pennorna? (på bordet).
De ligger på bordet.

1. Var står böckerna? (*i bokhyllan*)

2. Var bor kaninerna? (*i kaninburen*)

3. Var står möblerna? (*i vardagsrummet*)

4. Var ligger båtarna? (*vid bryggan*)

5. Vilken färg har tröjorna? (*olika färger*)

6. Var ligger hundarna? (*under bordet*)

7. Var bor barnen? (*i det blå huset*)

Genitiv

Genitiv betyder ägande. För att visa att någon äger något sätter man s efter ägaren.

Exempel:

Hannas bil var röd.
Pojkens cykel var grön.
Tågets dörrar ville inte öppna sig.
Rummets lampa lyste starkt.

Skriv om till genitivformer

Exempel:

Kattens skål

1. man + kök

2. bil + kvinna

3. mamma + barn

4. hus + dörr

5. Sverige + folk

Ordlista på svåra ord

Svenska	Skriv ordet många gånger	Modersmål

Facit

Ringa in alla substantiv (sidan 4)

Bok, cyklar, cykel, flickor, Ipad, tråd, bussar, skola, bord, stol, mamma, telefon, barn, väska, papper, mat, paket, plånbok, pappa

Ringa in alla substantiv i texten (sidan 4)

En flicka bodde med sin mamma och pappa i ett stort hus. Flickan hette Lisa och trivdes inte i det stora huset. Tidigare hade de bott i en lägenhet på tre rum och kök i ett hyreshus. I samma hus hade det funnits andra barn som flickan kunde leka med. Huset låg utanför staden och flickan kände sig ensam. Det fanns inga kompisar att leka med. Den enda gången flickan träffade andra barn var i skolan. Men hon hade börjat en ny skola och kände inte så många i sin nya klass.

Substantiv i bestämd och obestämd form singular (sidan 6)

Obestämd form

en bok
ett träd
en skola
en buss
en katt
en stol
ett bord
ett paket
ett barn
en mamma
en pappa
en väska
en telefon
ett papper

Bestämd form

boken
trädet
skolan
bussen
katten
stolen
bordet
paketet
barnet
mamman
pappan
väskan
telefonen
papperet

Skriv bestämd form (sidan 7)

- 1) Jag har en ny tröja. Tröjan är grön.
- 2) Jag har köpt en blomma. Blomman luktar gott.
- 3) Jag bor i ett hus. Huset är litet.
- 4) Mannens granne hade en bil. Bilen var gammal.
- 5) Han gick i en skola på landet. Skolan var liten.
- 6) Får jag ta en apelsin? Ta apelsinen som ligger i skålen.

Fyll i rätt form (sidan 7)

Kajsa är mamma till ett barn som är tre år.

Det är en pojke som heter Emil.

Pelle är pappa till ett barn som är två. Det är en flicka som heter Eva.

Ändra meningarna till bestämd form (sidan 8)

1. Kajsa köpte glassen i kiosken.
2. Barnet lekte på lekplatsen.
3. Bilen stod på parkeringen.
4. Familjen bodde i lägenheten.
5. Mamman köpte resan.
6. Frukten är bra till mellanmålet.
7. Boken låg på bordet.

Skriv i fyra former (sidan 18)

Ett barn – barn – barnet – barnen

En bok – böcker – boken – böckerna

Ett bord – bord – bordet – borden

En buss – bussar – bussen – bussarna

En familj – familjer – familjen – familjerna

En frukt – frukter – frukten – frukterna

En glass – glassar – glassen – glassarna

En gård – gårdar – gården – gårdarna

En katt – katter – katten – katterna

En kille – killar – killen – killarna

En kiosk – kiosker – kiosken – kioskerna

En lekplats – lekplatser – lekplatsen – lekplatserna

En lägenhet – lägenheter – lägenheten – lägenheterna

En mamma – mammor – mamman – mammorna

Ett mellanmål – mellanmål – mellanmålet – mellanmålen

Ett paket – paket – paketet – paketen

En pappa – pappor – pappan – papporna

Ett papper – papper – pappret – papprena

En resa – resor – resan – resorna

En stol – stolar – stolen – stolarna

En telefon – telefoner – telefonen – telefonerna

Ett träd – träd – trädet – träden

En väska – väskor – väskan – väskorna

Han, hon, den eller det (sidan 26)

1. Den står i bokhyllan.
2. Det finns i brödburken.
3. Den bor i det röda huset.
4. Den står i vardagsrummet.
5. Den ligger vid bryggan.
6. Den är blå.
7. Den ligger under bordet.
8. Den är blå.
9. Den finns i kylskåpet.
10. Han bor i det blå huset.
11. Hon är på jobbet.
12. Det går till Stockholm.
13. Det står i hallen.
14. Den är på ditt skrivbord.

De (sidan 28)

1. De står i bokhyllan.
2. De bor i kaninburen.
3. De står i vardagsrummet.
4. De ligger vid bryggan.
5. De har olika färger.
6. De ligger under bordet.
7. Barnen bor i det blå huset.

Genitiv (sidan 29)

1. mannens kök
2. kvinnans bil
3. mammans barn
4. husets dörr
5. Sveriges folk